

“...วงการศิลปะประกอบด้วยกลุ่มคนที่เป็นศิลปิน นักวิชาการ นักวิจารณ์ ครูและนักเรียนศิลปะ มีความคิดเห็น ความเชื่อ และความประพฤติทั้งที่ปรากฏชัดและปรากฏไม่ชัด ให้เห็นถึงท่าทีขัดแย้ง แบ่งค่าย เป็นฝ่ายตรงกันข้าม มีตอบโต้กันด้วยวาจา และข้อเขียนผ่านสื่อต่างๆ อยู่เนืองๆ โดยไม่ทราบแน่ชัดว่าฝ่ายใดถูกต้องหรือนำเชื่อถือกว่ากัน...”

อย่าปล่อยให้พันธุกรรมอหังการลอยนวล

สมโภชน์ ศรีวัชรณ *

ความคิด ความเชื่อและความประพฤติของคนที่แตกต่างกันไม่ใช่เรื่องธรรมดา แม้บางเรื่องจะเห็นเป็นเรื่องเล็กหรือไม่สำคัญ หากปล่อยไว้ไม่แก้ไขให้ถูกต้อง ชัดเจน อาจเป็นชนวนให้ลุกลามกลายเป็นความขัดแย้งที่ลบล้างกันไม่ได้ ก็ต้องแบ่งขั้ว แบ่งพวก เป็นศัตรูต่อสู้ประหัตประหารกัน มีปรากฏให้เห็นทั้งในวงการการค้า การเมือง การศึกษา ศาสนา และแม้กระทั่งวงการศิลปะ

วงการศิลปะประกอบด้วยกลุ่มคนที่เป็นศิลปิน นักวิชาการ นักวิจารณ์ ครูและนักเรียนศิลปะ มีความคิดเห็น ความเชื่อ และความประพฤติทั้งที่ปรากฏชัดและปรากฏไม่ชัดให้เห็นถึงท่าทีขัดแย้ง แบ่งค่าย เป็นฝ่ายตรงกันข้าม มีตอบโต้กันด้วยวาจาและข้อเขียนผ่านสื่อต่างๆ อยู่เนืองๆ โดยไม่ทราบแน่ชัดว่าฝ่ายใดถูกต้องหรือนำเชื่อถือกว่ากัน

มีกรณีสำคัญที่เกิดขึ้น เป็นต้นว่า

การจัดประกวดและแสดงผลงานศิลปะหลายครั้งกลุ่มกรรมการคัดเลือกและตัดสินมักเป็นคนของสถาบันหรือค่ายเดียวกัน ผลงานที่ได้รางวัลก็เป็นของศิลปินค่ายเดียวกับกรรมการ

นักวิจารณ์ศิลปะ เขียนวิจารณ์งานของศิลปินไทยหลายคนว่าลอกเลียนต่างชาติ ด้อยคุณค่า ก็โดนรุมตอบโต้จนเกือบเสียคน ตกเป็นจำเลยทั้งๆ ที่มีมูล นักวิจารณ์ศิลปะตัวจริงมีจำนวนน้อยและไม่ค่อยมีบทบาท

* อาจารย์ ภาควิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ศิลปินอาศัยชื่อเสียงของสถาบันเป็นเกราะป้องกันการด้อยคุณภาพและด้อยพัฒนาของตนเอง บางคนสร้างภาพผ่านสื่อมวลชนต่างๆ จนมีชื่อเสียง โด่งดัง แล้วอวดรู้ไปหมดอวดอ้างว่าภาพลักษณ์ของตนเป็นศิลปินแท้ผู้ยิ่งใหญ่ ผลงานของตนสูงส่ง ชั้นเลิศกว่าของคนอื่น ค่ายอื่น

นักวิชาการศิลปะบางคนมีท่าทีต่อต้านและชี้ให้เห็นว่าพวกศิลปะที่เชื่อในพลังจิต พรสวรรค์ ญาณศิลป์นั้น นั้น เป็นความเชื่อแบบเก่า ขาดเหตุผล เป็นสายธารความเชื่อของพวกสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญา ซึ่งแตกต่างกับพวกสุนทรียศาสตร์เชิงวิทยาศาสตร์ที่มีกระบวนการและเป็นระบบทางการศึกษา

จริงอยู่ศิลปะเป็นศาสตร์ที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ มีเสรีภาพทางความคิดและการสร้างสรรค์ ค่อนข้างสูง แต่ควรเป็นความคิดและการกระทำที่ไม่ก่อความสับสน ความเข้าใจผิดและปลูกฝังพันธกรรมอหังการที่หลงเชื่อ หลงผิด ทั้งในกลุ่มผู้สร้างศิลปะและผู้เสพศิลปะอย่างไรเหตุผลผลพวงที่ได้จากการสร้างความเชื่อและความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ทำให้วงการศิลปะไทยด้อยพัฒนา ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร องค์กรทางศิลปะไม่มั่นคงถาวร ไม่มีเอกภาพ ศิลปะในโรงเรียนเป็นวิชาที่ไม่สำคัญ ศิลปินหลายคน หลายสาขาไม่พอใจเชิงชีพ

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ควรช่วยกันขจัดปัญหา ตรวจสอบและแก้ไข ความเชื่อและความประเพณีที่เป็นอันตรายต่อวงการศิลปะ พยายามให้รู้เห็นความสำคัญของศิลปะให้มากขึ้น ครูศิลปะต้องพากเพียรปลูกฝังผู้เรียนศิลปะให้ถูกต้องและถูกทาง ศิลปินต้องไม่ทำให้คนหลงผิดนักวิจารณ์ศิลปะต้องกล้าชี้ผิดชี้ถูกและไม่ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายใด นักวิชาการศิลปะต้องหมั่นนำเสนอข้อมูล ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ชัดเจนและเชื่อถือได้

อย่าปล่อยให้พวกที่สร้างปัญหาให้วงการศิลปะกลายเป็นพันธกรรมอหังการลายนวล